

Mihule třoucí se v nově zrevitalizovaném korytě Lužního potoka.

Udělalí jsme pro přírodu – obnova biotopu perlorodky říční v údolní nivě Lužního potoka

Miloš Holub, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Vodní tok Lužního potoka je součástí evropsky významné lokality Bystřina – Lužní potok. Vlastní obnova biotopu perlorodky říční v údolní nivě Lužního potoka (revitalizace) byla uskutečněna v ochranném pásmu národní přírodní památky Lužní potok, jižně od obce Pastviny. Hlavním předmětem ochrany předmětného maloplošně chráněného území i evropsky významné lokality je kriticky ohrožený mlž perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*).

Lužní potok byl ve své horní části povodí v minulosti technicky regulován (říční km 4,523–5,775). V úseku ř. km 5,050–5,775 bylo koryto vodního toku napřímeno, výrazně zahloubeno a byla provedena stabilizace lichoběžníkovitého koryta formou kamenné a betonové dlažby. Opevněny byly jak břehy, tak i dno toku. S ohledem na způsob života a nároky perlorodky říční bylo žádoucí přistoupit k revitalizaci předmětného úseku vodního toku s cílem vytvořit vhodný biotop pro podporu zbytkových populací perlorodky

říční v Lužním potoce. Revitalizace napřímené části Lužního potoka je ve shodě s plánem péče o NPP Lužní potok, je součástí souboru doporučených opatření pro EVL Bystřina – Lužní potok a je i jedním ze stěžejních opatření vycházejících ze záchranného programu perlorodky říční.

Revitalizace napřímené části Lužního potoka pod Pastvinami byla navržena již v roce 2008 v rámci „Revitalizační studie v povodí Lužního potoka“. V roce 2014 byla zpracována projektová dokumentace a v roce 2016 byla akce zahájena z prostředků Fondu Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP fond“).

Revitalizace horní části Lužního potoka pod obcí Pastviny představovala vytvoření nového, paralelního meandrujícího koryta vedle stávajícího napřímeného koryta toku. Výhodou této metody revitalizace je, že veškeré zemní práce mohou být prováděny tzv. suchou cestou, tedy s významným omezením splaveninového režimu, který by mohl negativně ovlivňovat

Letecké snímky revitalizovaného území před a po zásahu (roky 2015 a 2016).

stávající populace vyskytující se níže po toku. Původní napřímené a opevněné koryto bylo zachováno pro převádění zvýšených a povodňových průtoků. Mezi hlavní funkce paralelního přirode blízkého koryta patří obnova funkční nivy vodního toku, snížení rychlosti proudění ve vodním toku, zvýšení habitatové diverzity vodního toku, obnova potencionálního biotopu perlorodky říční, zvýšení potravní nabídky (tvorba jemného detritu, který perlorodky filtrují) a zvýšení odchovné kapacity pro rybí společenstvo – především pro pstruha obecného potočního (*Salmo trutta morpha fario*), jako hlavního hostitele larev (glochidií) perlorodky říční. Součástí revitalizace vodního toku byl biologický dozor formou biomonitoringu. Výsledky biomonitoringu poukazují na vhodnost záchranného transferu jedinců

perlorodek z úseků toku pod stavebními zásahy, při kterých může dojít k významnějšímu posunu sedimentu a splavenin. Zkušenosti získané při realizaci tohoto projektu a dalších projektů financovaných z EHP fondu budou využity v ochraně perlorodky říční na Ašsku. Projektční a realizační práce daly základ na zhotovení „Studie proveditelnosti revitalizace toků pro perlorodku říční – Rokytnice“ (podpořené rovněž z EHP fondu). V současné době se v Ašském výběžku ve spolupráci s německým partnerem (Bund Naturschutz Hof) připravuje projekt na ochranu perlorodky říční včetně vybudování odchovné stanice perlorodek. Celkové náklady na realizace akce „**Obnova biotopu perlorodky říční v údolní nivě Lužního potoka**“ byly ve výši 1,7 mil. Kč

Pohled z dronu na obnovené meandry Lužního potoka. Všechny fotografie Miloš Holub.

včetně DPH. Náklady na přípravu projektové dokumentace byly ve výši 0,2 mil. Kč včetně DPH a byly financovány z národního dotačního programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Akce byla úspěšně ukončena na jaře roku 2017 a ještě ne zcela naturalizované nové koryto vodního toku využívaly mihule potoční (*Lampetra planeri*) ke svému tření (viz foto v záhlaví). Nový biotop rovněž obsadili i pstruzi potoční, kteří byli odchováni ve specializovaných odchovných boxech v pramenné části Lužního potoka. Stavebními pracemi však ochranná péče o údolní nivu nekončí. Obnovené nivní louky bude nutné minimálně jednou ročně posekat, tak aby v břehových partiích byla zachována speciální druhová směs, která umožní uvolňování vhodné frakce drobných rostlinných částic (tzv. detritu) do toku. Zároveň bude nutné potlačovat výmladky dřevin, které byly v rámci akce vyřezány. V místě revitalizace pokračuje biomonitoring (za pomoci mladých perlorodek umístěných v destičkách), jehož výsledky zhodnotí klady či záporné revitalizační akce ve vztahu k perlorodce říční. Již

nyní lze ale konstatovat, že z hlediska obnovy funkční nivy a stanovištní diverzity, byla tato revitalizační akce velmi úspěšná. ■

Bioindikční krabička s perlorodkami.

